

Matthæusevangeliet

Kapitel 5 – fra bjergprædiken

1) Situationen – 5,1-2

2) Saligprisningerne – 5,3-12 (Luk 6,20-23)

Udtrykker det sammenfald af forventning og opfyldelse, som Jesu komme betyder. Det er den kommende verdens salighed, der bryder ind i denne verden. Derfor er saligprisningerne paradoksale.

Salig ("hertens lykkelige, heldige" -græsk=*makarios*)

3) Disciplene som jordens salt og verdens lys – 5,13-16

4) Jesus og loven – 5,17-20

"Jeres retfærdighed skal *flyde over* i forhold til de skriftkloge og farisæerne"

5) Jesu forkyndelse af loven – 5, 21-48

Jesus kræver den jødiske lov opfyldt i dens yderste radikalitet

Tolkninger :

- *Interims-etik*, dvs. en etik der kun gælder i tiden op til Jesu genkomst. Forudsætter nærforventning.
- *Demonstrationsmoral* for de første kristne missionærer
- *Evangeliske råd*, som munke og nonner senere har valgt at leve op til
- *Luthersk tolkning*: Ideale krav, som afslører, at vi alle er syndere
- En *overskudsmoral* (jvnf Matt 5,20): Den der tror, kan ikke lade være med at gøre, som Bjergprædiken foreskriver!

Bjergprædiken viser en moralsk horisont, som de kristne skal orientere sig imod.

Bjergprædiken viser Matthæusevangeliets vanskelige forhold til den jødiske arv, som på én gang skulle fastholdes og overgås.

Kapitel 13

Lignelser v 1- 52

Jesus taler til folkeskaren v1-35 – og til disciplene v36-52. Jesus som læreren.

Lignelserne anskueliggør, hvorledes Guds kongedømme, Himmeriget *sker* for øjnene af dem, der har øjne, der ser!

Indledning – 13,1-2

Sædemandslignelsen – 13,3-9

Om at tale i lignelser – 13,10-17

Udlægningen af sædemandslignelsen – 13,18-23

Sædemandslignelsen med belæring om lignelsestale og med udlægning bygger på Mark 4 – og med parallel hos Luk 8

En synoptisk sammenligning:

Matt 13,13 - 14	Mark 4,11-12	Luk 8,10
v11 Han svarede dem: »Jer er det givet at kende Himmerigets hemmeligheder, men de andre er det ikke givet.... v13 Derfor taler jeg til dem i lignelser, fordi de ser og dog ikke ser, og hører og dog ikke hører og heller intet fatter. v14 På dem opfyldes den profeti af Esajas, der siger: I skal høre og høre, men intet fatte. I skal se og se, men intet forstå.	v11 Og han svarede dem: »Til jer er Guds riges hemmelighed givet, men til dem udenfor kommer alt i lignelser, v12 for at de skal se og se, men intet forstå, de skal høre og høre, men intet fatte, for at de ikke skal vende om og få tilgivelse.«	v10 Han svarede: »Jer er det givet at kende Guds riges hemmeligheder, men de andre bliver det givet i lignelser, for at de skal se, men intet se, og høre, men intet fatte.

Lignelsen om rajgræsset i hveden – 13,24-30.

En formanende lignelse.

Lignelsen om sennepsfrøet og om surdejen

Udlægningen af lignelsen om rajgræsset i hveden – 13,36-43.

Igen formaning om at leve med regnskabsdagen for øje.

Lignelserne om skatten, perlen, voddet – 13,44-50

Discipel for himlenes kongedømme 13,51-52.

Skriftklog= den der har indsigt i Skriftens sande betydning, ”gammelt”= GT. ”nyt”=hvad der er kommet med Jesus.

Afvisningen af Jesus i Nazaret – 13,53-58.

Afrunding af lignelsestalen. Overfor disciplene, ”der fatter alt dette”, stilles vantroen i Nazaret.

Kapitel 16. Peters bekendelse – 16,13-20

Ekklesia=kirke. Kirken er den menighed, der bygger sin tro på Peters bekendelse

Ordene om at binde og løse: Kirkens opgave er positivt at åbne Himlens kongedømme.

Peter har i Matt en langt mere fremtrædende rolle end i Mark og Luk: Matt bruger navnet Simon, kender hans familieforhold, disciplenes talsmand, den ”klippe” (*Petros*), som Jesus vil bygge sin kirke på.

Kapitel 20. Lignelsen om arbejderne i vingården – 20,1-16

Sammenligning af gudsfolket med en vingård har baggrund i Es 5,1-7 og optræder igen i Matt 21,33-41.

En denar = en almindelig dagløn, eksistensminimum

Pointen: En formaning til den kristne menigheds medlemmer. Forholdet mellem dem skal afspejle Guds forhold til sin menighed. Her er ikke forskel på ”stærke”, dvs dem der har jødisk baggrund – og ”svage”, dvs dem der har en ikke-jødisk baggrund.

I et videre perspektiv er lignelsen det «nøgne evangelium»: Guds kærlighed gælder enhver uanset fortjeneste.

Kapitel 23.

Tale mod de skriftkloge og farisæerne – 23,1-39

Skriftkloge, en social gruppe, hvis medlemmer besad et professionelt kendskab til skrifterne (GT), ikke en ideologisk defineret gruppe som fx farisæerne; en skriftklog kunne derfor samtidig tilhøre en sådan gruppe.

De jødiske partier			
saddukæere	farisæere	Dødehavssekten	Zeloter/oprørere
Samarbejde med romerne.	Kritiske, men forbliver i "kald og stand" og kritiserer samfundet indefra. Religionsfrihed er vigtigere end politisk frihed. Passiv modstand mod den politiske undertrykkelse.	Isolation i ørkenen ved Dødehavet (Qumran). Har vendt samfundet ryggen og venter på en messiasskikkelse, der skal fælde alle de vantro og oprette sit rige	Aggressiv og voldelig modstand mod romerne. Venter en messias, der skal oprette et frit Israel
Afviser de jødiske forventninger om et Gudsrige	Venter Gudsriget med verdensdom og dødes opstandelse.		
Åben overfor kulturel indflydelse udefra (hellenismen)	Koncentrerer sig om opretholdelse af den jødiske lov, Moseloven		
Tilhører det højere præsteskab – overklasse og aristokrati	Tilhører middelklasse	En præstelig bevægelse	Tilhører underklassen

Kapitel 23 udgør en samlet tale, inddelt i tre afsnit:

1. Spørgsmålet om læreautoritet – 23,1-12
2. Syv veråb over de skriftkloge og farisæerne – 23.13-33
3. Dommen over Jerusalem – 23,34-39

Kapitel 27: Jesu lidelse og død

Beretningen om Jesu lidelse, død og opstandelse omfatter Matt 26,1-28,20

Lidelseshistorien indledes med en lidelsesforudsigelse og en notits om Jesu modstanderes planer (26,1-5) samt fortællingen om salvningen i Betania (26,6-13). Efter mellemspil om Judas' forberedelse til sit forræderi (26,14-16), følger beretningen om påskemåltidet (26,17-25) og om nadverens indstiftelse (26,26-30). Peters og disiplenes fornægtelse forudsiges (26, 31-35), og Jesus går ud i Getsemane have (26,36-46). Derefter står fortællingen om tilfangetagelsen (26,47-56) og om Jesus for Rådet (26,57-68). Kapitlet slutter med Peters fornægtelse (26,69-75).

Domfældelse og overgivelse til Pilatus – 27,1-2

Pilatus er præfekt, dvs romersk embedsmand med ansvar for et erobret landområde, men benævnes upræcist som "statholder". Har residens i Cæsaræa, men opholder sig i Jerusalem under den jødiske påske for at sikre roen.

Judas' endeligt og køb af Blodager – 27,3-10

Jesus for Pilatus – 27,11-26

På vej fra forhøret hos det jødiske råd til Pilatus er anklagen forvandlet fra Gudsbespottelse til en politisk forbrydelse: Jesus vil gøre sig til "jødernes konge" (udenforståendes udtryk, en jøde ville sige "Israels konge"). Anklagens ændring er forudsætningen for, at bevæge en romersk myndighed til at gå ind i sagen.

Tornekroningen – 27,27-31

Korsfæstelsen – 27,32-37

Spotten af den korsfæstede – 27,38-44

Jesu død – 27,45-56

Matt 27,45-50

Men fra den sjette time faldt der mørke over hele jorden indtil den niende time. v46 Og ved den niende time råbte Jesus med høj røst: »Elí, Elí! lámá sabaktáni?« – det betyder: »Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forladt mig?« v47 Nogle af dem, som stod der og hørte det, sagde: »Han kalder på Elias.« v48 Straks løb en af dem hen og tog en svamp og fyldte den med eddike, satte den på en stang og gav ham noget at drikke. v49 Men de andre sagde: »Lad os se, om Elias kommer og frelser ham.« v50 Men Jesus råbte atter med høj røst og opgav ånden.

Mark 15,33-37

Og da den sjette time kom, faldt der mørke over hele jorden indtil den niende time. v34 Og ved den niende time råbte Jesus med høj røst: »Eloí, Eloí! lámá sabaktáni?« – det betyder: »Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forladt mig?« v35 Nogle af dem, som stod der og hørte det, sagde: »Hør, han kalder på Elias.« v36 Så løb én hen og fyldte en svamp med eddike, satte den på en stang og gav ham noget at drikke, idet han sagde: »Lad os se, om Elias kommer og tager ham ned.« v37 Men Jesus udstødte et højt skrig og udåndede. v38 Og forhænget i templet flængedes i to dele, fra øverst til nederst. v39 Da officeren, som stod lige over for ham, så, at han udåndede sådan, sagde han: »Sandelig, den mand var Guds søn.«

Luk 23,44-46

Og det var nu omkring den sjette time, og der faldt mørke over hele jorden indtil den niende time, v45 fordi solen formørkedes; og forhænget i templet flængedes midt igennem. v46 Og Jesus råbte med høj røst: »Fader, i dine hænder betror jeg min ånd.« Da han havde sagt det, udåndede han.

Joh 19,26-30

Da Jesus så sin mor og ved siden af hende den discipel, han elskede, sagde han til sin mor: »Kvinde, dér er din søn.« v27 Derpå sagde han til disciplen: »Dér er din mor.« Fra den time tog disciplen hende hjem til sig.

v28 Derefter, da Jesus vidste, at alt nu var fuldbragt, og for at Skriften skulle opfyldes, sagde han: »Jeg tørster.« v29 Der stod et kar fyldt med eddike. De satte så en svamp fyldt med eddiken på en isopstængel og stak den op til hans mund. v30 Da Jesus havde fået eddiken, sagde han: »Det er fuldbragt.« Og han bøjede hovedet og opgav ånden.

Gravlæggelsen – 27,57-61

Gravvagten – 27,62-66

Kapitel 28: Jesu opstandelse – missionsbefalingen

Den tomme grav – 28,1-10 – en synoptisk sammenligning:

Mattæus

28,1-10:

Efter sabbatten, da det gryede ad den første dag i ugen, kom Maria Magdalene og den anden Maria for at se til graven. Og se, der kom et kraftigt jordskælv. For Herrens

Markus

16,1-8:

Da sabbatten var forbi, købte Maria Magdalene og Maria, Jakobs mor, og Salome vellugtende salver for at gå ud og salve ham. Meget tidligt om morgenen den første dag i ugen

Lukas

24,1-9:

Meget tidligt om morgenen den første dag i ugen kom kvinderne til graven med de vellugtende salver, som de havde tilberedt. De fandt stenen væltet bort fra graven, og de gik derind,

engel steg ned fra himlen og trådte hen og væltede stenen fra og satte sig på den. Hans udseende var som lynild, og hans klæder hvide som sne. De, der holdt vagt, skælvede af frygt for ham og blev som døde. Men englen sagde til kvinderne: »Frygt ikke! Jeg ved, at I søger efter Jesus, den korsfæstede. Han er ikke her; han er opstået, som han har sagt. Kom og se stedet, hvor han lå. Og skynd jer hen og sig til hans disciple, at han er opstået fra de døde. Og se, han går i forvejen for jer til Galilæa. Dér skal I se ham. Nu har jeg sagt jer det.« Og de skyndte sig bort fra graven med frygt og stor glæde og løb hen for at fortælle hans disciple det. Og se, Jesus kom dem i møde og hilste dem med et »Godmorgen!« Og de gik hen og omfavnede hans fødder og tilbad ham. Da sagde Jesus til dem: »Frygt ikke! Men gå hen og sig til mine brødre, at de skal gå til Galilæa. Dér skal de se mig.«

kommer de til graven, da solen var stået op. Og de sagde til hinanden: »Hvem skal vi få til at vælte stenen fra indgangen til graven?« Men da de så derhen, opdagede de, at stenen var væltet fra. For den var meget stor. Og da de kom ind i graven, så de en ung mand i hvide klæder sidde i den højre side, og de blev forfærdede. Men han sagde til dem: »Vær ikke forfærdede! I søger efter Jesus fra Nazaret, den korsfæstede. Han er opstået, han er ikke her. Se, dér er stedet, hvor de lagde ham! Men gå hen og sig til hans disciple og til Peter, at han går i forvejen for jer til Galilæa. Dér skal I se ham, som han har sagt jer det.« Og de gik ud og flygtede fra graven, for de var rystede og ude af sig selv. Og de sagde ikke noget til nogen, for de var bange.

men fandt ikke Herren Jesu legeme. Mens de stod og ikke vidste, hvad de skulle tro, var der med ét foran dem to mænd i lysende klæder. Kvinderne blev forfærdede og bøjede sig med ansigtet mod jorden, men mændene sagde til dem: »Hvorfor leder I efter den levende blandt de døde? Han er ikke her, han er opstået. Husk, hvordan han talte til jer, mens han endnu var i Galilæa, og sagde, at Menneskesønnen skulle overgives i syndige menneskers hænder og korsfæstes og opstå på den tredje dag.« Så huskede de hans ord.

Og de vendte tilbage fra graven og fortalte alt dette til de elleve og alle de andre.

Hvor Mark slutter med at berette, at kvinderne var rystede og ude af sig selv, flygter bort fra graven og ikke siger noget til nogen, ændrer Matt denne beskrivelse i positiv retning, fordi det bringer en fortsættelse på historien.

Tegnet for Israel – 28,11-15

Gravvagten har tilsyneladende været under ypperstepræsternes kommando.

Som Judas blev købt med sølv til at forråde Jesus, bliver gravvagten det til at forråde sandheden.

Missionsbefalingen – 28,16-20

Jesus overvinder distancen til de tvivlende disciple. Taler til dem som den, der allerede sidder ved Guds højre hånd. I overensstemmelse hermed skal disciplene gå til *alle* folkeslag. Dvs den skranke, der hidtil har været opretholdt mellem Israel og andre folkeslag, er nu ophørt. Befalingen går på det, der danner menighed: dåb og oplæring (fastholdelse i det nye liv). Dåben er «i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn». Ordret: den døbte skrives på Faderens, Sønnens og Helligåndens regning som købt og betalt. Matt gør den opstandne og ophøjede Kristus *nærværende* med sit myndige ord.

.